

Samogłoska pochylona é

Autor: Halina Karaś

{smoothgallery image=M925.gif&title=Leksykon&caption=Samogłoska pochylona e w gwarach. Oprac. A. Krawczyk-Wieczorek na podstawie: Dejna 54.}Samogłoska pochylona ei/y (é). Samogłoska pochylona é, kontynuująca dawną samogłoskę długą e, to dźwięk pośredni między e oraz i lub y. Może się też utożsamiać przy podwyższeniu (zwężeniu) artykulacji do i lub y, a przy obniżeniu (rozszerzeniu) do e jasnego. Pochylone e nie występuje jedynie w gwarach łowickich, w okolicach Miechowa i Kielc oraz na pograniczu wschodnim, gdzie zrównało się z e jasnym. Jako osobny dźwięk, właśnie jako samogłoska pochylona (głoska pośrednia między e i y): seyr, syer, śnieyg, śniyeg = śnieg przeważa w gwarach północnych, a także na Dolnym Śląsku, w gwarze lasowskiej. Na Kujawach, w środkowej części Łódzkiego, we wschodniej części Kieleckiego wraz z Lubelszczyzną pochylone é wymawiane jest jako y po spółgłoskach twardych, a jako i po miękkich: syr, ale śnig, bida. Wymowa é jako y zarówno po spółgłoskach twardych, jak i po miękkich śniyg, syr obejmuje gwary Wielkopolski, Śląska i południowej Małopolski. W języku literackim é pochylone, kontynuujące długie, utrzymywało się jeszcze do końca XIX wieku, a wąska artykulacja tej samogłoski, do dziś zachowana w gwarach, w wielu z nich utrzymuje się zdecydowanie lepiej niż á pochylone. Zob. Samogłoski pochylone.